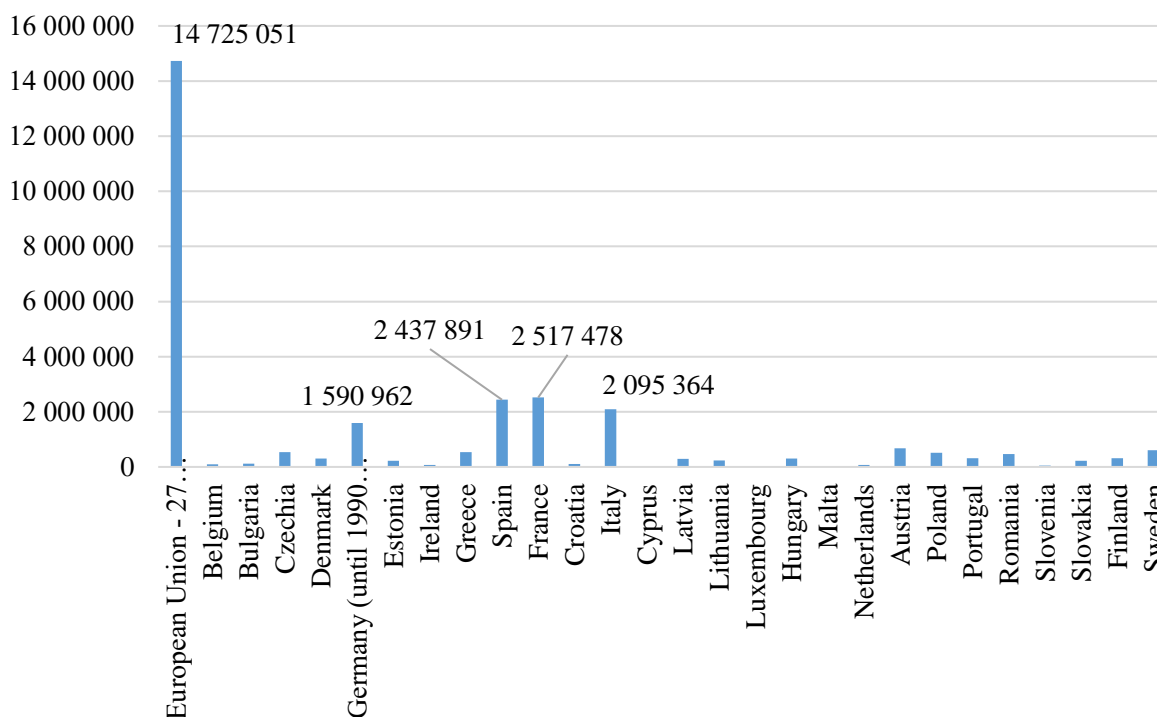

AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS HELYZETE AZ EURÓPAI UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON – ÁLTALÁNOS HELYZETKÉP

Az Európai Bizottság 2021. március 25-én adta ki az EU fenntartható mezőgazdasági stratégiájába illeszkedő Ökogazdálkodási Cselekvési Tervet. A tervben többek között az Európai Unió mezőgazdasági területeinek 25%-os arányú ökológiai átállásához (2030-ig), valamint az ökotermékek keresleti és kínálati piacának további bővítéséhez szükséges iránymutatások és konkrét intézkedések szerepelnek. A Bizottság a biogazdálkodás népszerűsítéséért és az ökológiai termékek iránti, fokozódó kereslet további fellendítéséért 49 millió eurós költségkeretet különített el az agrárpromóciós kampányok finanszírozását biztosító pályázati forrásokból. Az ökológiai termékek beszerzése a fenntartható közbeszerzési folyamatok egyik alapfeltétele. A Horizon Europe kutatási keretprogram mezőgazdaságot, erdőgazdálkodást és vidéki térségek fejlesztését célzó költségvetésének legalább 30%-át az ökológiai gazdálkodást is érintő témákra fordítják. Továbbá tanulmány készül az élelmiszerek valódi, a negatív környezeti hatások költségeit is figyelembe vevő árazásáról és az adózás szerepéről a fenntartható mezőgazdasági átállásban. Az előrehaladás monitorozása és a jó gyakorlatok díjazása érdekében az EU évente ‘Ökológiai Napot’ szervez az ágazati szereplők számára a cselekvési terv teljesítményének nyomon követésére.

Az Európai Unió 27 országának területén 2020-ban összesen 14.725.051 ha ökológiai és átállás alatt lévő ökológiai terület volt található. A legnagyobb volt az ökoterületek nagysága Spanyolországban (2.437.891 ha), Franciaországban (2.517.478 ha), Olaszországban (2.095.364 ha) és Németországban (1.590.962 ha) (1. ábra).

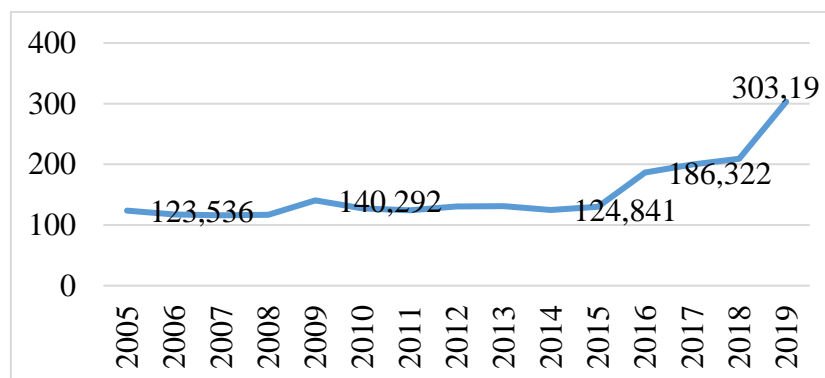
1. ábra: Az ökológiai gazdálkodásba bevont területek nagysága az Európai Unióban és a tagállamokban (ha)

Forrás: Eurostat (online data code: org_cropar), 2022

Magyarországon 2005 és 2014 között az ökológiai gazdálkodás termelési volumene lényegesen nem változott. A biogazdálkodást folytató termelők száma 1429 és 1672, az ökológiai gazdálkodásba bevont mezőgazdasági területek nagysága 116 és 141 ezer hektár között mozgott. A 2014 januárjában megjelent Nemzeti Akcióterv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért 6 cselekvési programban rögzítette a hazai biogazdálkodás 2020-ig történő fejlesztésének legfontosabb teendőit és támogatásait. A 2014–2020 közötti uniós költségvetési időszakra elfogadott Vidékfejlesztési Programon belül az ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (időközben lezárult) pályázatai hozzájárultak az akcióterv célkitűzéseinek megvalósításához, a biogazdálkodás termelési volumenének gyors ütemű növekedéséhez.

Hazánkban 2015 és 2019 között több mint kétszer annyian kapcsolódtak be az organikus szemléletű mezőgazdasági termelésbe, mint a korábbi években együttevén. 2019-ben a 2015. évinél 2,6-szor több, összesen 5136 termelő foglalkozott biogazdálkodással. Annak ellenére, hogy az organikus szemléletű gazdálkodás népszerűsége nő, a termelők egy szűk csoportját érinti. A 2016. évi gazdaságszerkezeti összeírás alapján mezőgazdasági termelést folytató 431 ezer gazdaság mindössze 0,8%-a tért át biogazdálkodásra.

A 2014-től megnövelt támogatási keret hatására 2015 és 2019 között 2,3-szeresére (173 ezer hektárral) nőtt az ökológiai gazdálkodásba bevont mezőgazdasági terület nagysága (2. ábra). Ezáltal az évtized végén az összes mezőgazdasági terület 5,7%-án, 303 ezer hektáron folyt biogazdálkodás. 2019-ben a teljes terület 61%-a ellenőrzött átállt, 39%-a átállási terület volt, utóbbinál már be kell tartani a biogazdálkodásra vonatkozó előírásokat, de az itteni termények még nem számítanak ökológiai gazdálkodásból származónak.

2. ábra: Az ökológiai gazdálkodásba bevont területek nagysága Magyarországon (ezer ha)

Forrás: KSH

A támogatások folyósítása szempontjából az átállási időszak hossza a szántó- és gyepterületek esetében legfeljebb 2, ültetvényeknél 3 év.

Az ökológiai területek 61%-át kitevő rétek, legelők nagysága 2005 óta az átlagosnál nagyobb mértékben (2,8-szeresére) bővült, részesedésük a korábbi 54-ről 61%-ra nőtt. A szántóföldi növények területi aránya a mérsékelt növekedés (1,9-szeres) miatt 10 százalékponttal 32%-ra mérséklődött. Utóbbiak között a gabonafélék (42%) és az ipari növények (14%) előfordulása 2005 óta csökkent elsősorban a zöldségtermények javára, amelyek 2019-ben a szántó 34%-át foglalták el. A jelentős bővülés (5,6-szeres) ellenére a gyümölcsös ültetvények az ökológiai területek mindössze 4,8%-át borították.

A biogazdálkodás keretében tartott főbb állatfajok száma 2008 és 2018 között ingadozott. 2019-ben azonban minden állatfaj esetében jelentős mértékű létszámgyarapodás történt, megközelítette az eddigi legmagasabb értékeket. Ennek ellenére a teljes állományon belüli részesedésük alacsony maradt, a szarvasmarhák 3,0, a juhok 1,1, a baromfik 0,3, a sertések csupán 0,2%-át gondozták organikus szemléletben (KSH).

CAPTIVATE project, funded under the Erasmus + program of the European Union, is dedicated to knowledge transfer and vocational training of farmers and agricultural advisors related to the current EU strategic lines, such as the Green Deal, Farm to Fork Strategy and Organic Action Plan. One of the CAPTIVATE's main objectives is that farmers better understand conditionality, eco-scheme and rural development regulations, they choose and participate in the certain schemes with more responsibility and awareness, carrying out the new CAP measures more effectively.

A cikk elsősorban a termelőknek és a szaktanácsadóknak nyújt alapvető információkat az ökológiai gazdálkodás jelenlegi helyzetéről. A CAPTIVATE program keretében a fenntartható és az ökológiai gazdálkodás témaköréről ad ismereteket.

Felhasznált irodalom

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/okogazd/index.html#abiogazdlkodshelyzetemagyarorszgon>

Eurostat (online data code: org_cropar), 2022

Funded by
the European Union